

УДК 373.5:355.233:796.015.132

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2019.64-1.12>**Г. В. Бесарабчук**заслужений тренер України з пауерліфтингу,
керівник навчально-методичного центру забезпечення якості освіти
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ПОСИЛЕНОЇ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ У СУЧАСНОМУ ВІЙСЬКОВОМУ ЛІЦЕЇ

У статті викладено результати порівняльного аналізу ефективного використання моделі управління процесом посиленої військово-фізичної підготовки учнів у сучасному військовому ліцеї. Установлено відмінності між показниками експериментальної і контрольної груп військових ліцеїстів. Порівняльний аналіз показав позитивну динаміку в експериментальних групах військових ліцеїстів за всіма критеріями і показниками. Зміст та основні напрями дослідно-експериментальної роботи лежать у площині реалізації сучасних завдань національного виховання, вдосконалення управління процесом посиленої військово-фізичної підготовки ліцеїстів та формування їх готовності до служби в Збройних Силах України.

Унаслідок проведеної роботи в експериментальній групі військових ліцеїстів помітно поліпшилося ставлення до служби в армії, збільшилася кількість учнів, які звертаються до обговорення питань, пов'язаних із цією діяльністю в майбутньому. Отримано дані, які показали, що сформована протягом періоду проведення експериментальної роботи в ліцеї система виконання домашніх завдань із фізичної культури дала позитивні результати як у рівнях ставлення військових ліцеїстів до виконання домашніх завдань, так і у формуванні в них готовності до служби в Збройних Силах України.

Виявлено, що запропонована модель управління посиленою військово-фізичною підготовкою учнів у військовому ліцеї позитивно вплинула на ставлення ліцеїстів експериментальної групи до служби в армії, усвідомлення ними значущості фізичного розвитку для успішності такої діяльності.

Аналіз результатів заключних зрізів показав, що знання ліцеїстів експериментальної групи з фізичної культури після завершення формувального етапу експерименту покращилися. Під час дослідження було здійснено порівняння результатів констатувального та формувального етапів експерименту, що дало змогу простежити динаміку рівнів сформованості в учнів експериментальної і контрольної груп військового ліцею готовності до служби в армії.

Ключові слова: ліцеїст, посилена військово-фізична підготовка, порівняльний аналіз, модель управління, військовий ліцей.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку українського суспільства, держави та її Збройних Сил набувають особливого значення завдання захисту суверенітету, територіальної цілісності країни, зокрема, через вирішення завдань із виховання сучасного громадянина-патріота серед представників учнівської молоді, а саме – військових ліцеїстів. За роки незалежності в Україні виникла необхідність не тільки створення мережі нових типів спеціалізованих (профільних) закладів загальної середньої освіти – військових ліцеїв і ліцеїв із посиленою військово-фізичною підготовкою, а ще й їх якісного й ефективного управління процесом посиленої військово-фізичної підготовки учнів. Загострення військово-політичної ситуації диктує підвищення вимог до особового складу Збройних Сил України та обороноздатності населення загалом. Сьогодні набуває пріоритетного значення військово-фізична підготовка в закладах загальної середньої освіти України, які здійснюють надання учням освіти понад обсяг, визначений державним стандартом

повної загальної середньої освіти, і мають забезпечувати набуття необхідних знань і навичок із військової та фізичної підготовки в специфічних умовах військового ліцею чи ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою. У контексті вищезазначеного постає актуальна проблема грамотного, компетентного управління процесом посиленої військово-фізичної підготовки учнів таких закладів загальної середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження зумовлена реалізацією державою процесів розбудови й реформування освіти в сучасних політичних, соціально-економічних, духовних, інформаційно-технологічних змінах у суспільстві, активізацією процесів глобалізації, євроінтеграції освіти і визначенням нових вимог і пріоритетів до закладів загальної середньої освіти, які задіяні в підготовці громадян України до військової служби, що включає, зокрема, й їх підготовку у військових ліцеях та ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою. Серед основних питань набуває пріоритету проблема

адаптації серед призовників. Саме ці умови підвищують вимоги до перевірки військовими психологами соціально-психологічної готовності юнаків до проходження військової строкової служби, адже українська армія потребує фізично та психологічно готових до служби юнаків. Актуальні питання психології управління розглядаються в контексті засвоєння знань і формування розумових умінь у працях П. Гальперіна, В. Ляудіса, Н. Талізіної. Розгляд навчання в контексті управління представлений у дослідженнях С. Архангельського, Ю. Бабанського, В. Давиденко, Є. Ігнатєвої, Б. Єсіпова, Ю. Машбиця, С. Копилової, Т. Шамової, В. Якуніна та інших учених. Підготовку до управління освітніми закладами різного типу досліджували науковці С. Пахарєв, А. Подзігун, Б. Гаєвський. Розгляд питань маркетингового управління освітнім закладом, моніторингу якості загальної середньої освіти та якості його діяльності, концептуальних підходів моделювання систем управління освітнім процесом, закладом освіти, якістю надання освітніх послуг у загальноосвітніх навчальних закладах, проектування їх розвитку тощо висвітлено в дослідженнях Г. Єльнікової, З. Рябової, Т. Лукіна, І. Ситар, О. Кулик, О. Радиш та інших учених. У дослідженні особливого значення набуває проблема утворення й ефективного використання моделі управління посиленою військово-фізичною підготовкою учнів у військових ліцеях і ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою й формування їх готовності до служби в Збройних Силах України з визначенням відповідних педагогічних умов її використання.

Мета статті – представлення результатів порівняльного аналізу ефективного використання моделі управління процесом посиленої військово-фізичної підготовки учнів у сучасному військовому ліцеї.

Виклад основного матеріалу. Концептуальні засади наукової проблематики щодо особливостей підготовки юнаків до служби в Збройних Силах України та її проведення в сучасних умовах є об'єктом сучасних досліджень учених, зокрема: В. Дем'янишина [1, с. 49–66], І. Ільницького, А. Окопного [2, с. 3–9], С. Пахарєва [4, с. 261–267], С. Федоренка [5, с. 174–177] та інших. Вченими підкреслюється особлива важливість військової служби, яка, на відміну від інших видів соціальної діяльності, характеризується високою динамічністю: швидким темпом, великими фізичними і психічними навантаженнями, швидкими переходами з одного виду діяльності на інший, а також чіткою організацією, суворою дисципліною (на основі вимог військових статутів, наказів тощо).

Після завершення формувального етапу експерименту, що проводився на базі Кам'янець-Подільського ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою, Шепетівського НВК №3 у складі

«Загальноосвітня школа I–III ступенів ім. Н. Рибак та ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою», проводилися заключні зрізи, які за методикою були аналогічними тим, що проводилися на етапі констатації. Так, відповідаючи на запитання анкети щодо загроз національній безпеці і територіальній цілісності України 79,0 % ліцеїстів експериментальної групи обрали варіант відповіді «так» (за вихідними даними 29,0 % ліцеїстів), 12,0 % респондентів – варіант «ні» (вихідні дані – 20,0 % ліцеїстів), варіант «не знаю» обрали 9,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 51,0% ліцеїстів). 75,0 % ліцеїстів переконані, що Україні потрібна сильна і боєздатна армія (вихідні дані – 43,0 % ліцеїстів), заперечили слушність цього твердження 25,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 57,0 % ліцеїстів). 68,0 % ліцеїстів вважають, що вони готові до служби в Збройних Силах України (вихідні дані – 22,0 % ліцеїстів), 5,0 % ліцеїстів дали негативну відповідь на це запитання (вихідні дані – 25,0 % ліцеїстів). 27,0 % ліцеїстів не визначилися з відповіддю на це запитання (вихідні дані – 53,0 % ліцеїстів).

Свою готовність йти на військову службу відразу після одержання повідомлення з військового комісаріату висловили 52,0 % ліцеїстів (за результатами констатації таких було виявлено лише 15,0 % ліцеїстів). До обговорення з друзями армійської тематики зверталися 81,0 % ліцеїстів (за даними констатації – 61,0 % ліцеїстів). Зміст обговорення включав армійські проблеми – 27,0 % ліцеїстів (за даними констатації – 19,0 % ліцеїстів), службу за контрактом – 47,0 % ліцеїстів (за даними констатації – 25,0 % ліцеїстів). Можливості ухилитися від армії – таку тематику обговорення зазначили 7,0% ліцеїстів (за даними констатації – 17,0 % ліцеїстів). Не говорять зі своїми друзями про армію – 19,0 % ліцеїстів (за даними констатації – 29,0 % ліцеїстів).

Позитивно до військової служби почали ставитися 67,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 17,0 % ліцеїстів). Негативне ставлення виявили 17,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 40,0 % ліцеїстів); нейтральне – 16,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 19,0 % ліцеїстів). Варіант «не можу відповісти» не обрав жодний із ліцеїстів (вихідні дані – 24,0 % ліцеїстів).

У контрольній групі результати цього анкетування показали дещо іншу картину. Наявність загрози національній безпеці і територіальній цілісності України визнали 30,0% учнів (вихідні дані – 29,0 % ліцеїстів), на користь відсутності такої загрози висловилися 22,0 % респондентів (вихідні дані – 20,0 % ліцеїстів), варіант «не знаю» обрали 48,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 51,0 % ліцеїстів). 45,0% ліцеїстів вважали, що Україні потрібна сильна і боєздатна армія (вихідні дані – 42,0 % ліцеїстів), негативну відповідь на це запитання дали 55,0% ліцеїстів (вихідні дані – 58,0 % ліцеїстів). До служби у Збройних Силах України

вважали себе готовими 17,0 % ліцеїстів (за результатами констатації таких було виявлено 14,0 % ліцеїстів). Обговорення з друзями армійської тематики характерне для 63,0% ліцеїстів (вихідні дані – 61,0 % ліцеїстів). Зміст обговорення охоплював армійські проблеми – 21,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 19,0 % ліцеїстів), службу за контрактом – 27,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 25,0 % ліцеїстів). Можливості ухилитися від армії обговорювали 13,0% ліцеїстів (вихідні дані – 35,0 % ліцеїстів). Не обговорювали з друзями армійську тематику 27,0 % ліцеїстів (за даними констатації – 29,0 % ліцеїстів).

Позитивно до військової служби ставилися 27,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 17,0 % ліцеїстів). Негативне ставлення виявили 37,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 40,0 % ліцеїстів); нейтральне – 15,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 19,0 % ліцеїстів). Варіант «не можу відповісти» обрали 21,0% ліцеїстів (вихідні дані – 24,0 % ліцеїстів). Отже, внаслідок проведеної нами роботи в експериментальній групі помітно поліпшилося ставлення до служби в армії, збільшилася кількість учнів, які звертаються до обговорення питань, пов'язаних із цієї діяльністю в майбутньому.

Узагальнені відповіді на запитання щодо самостійних занять фізичними вправами і дотримання режиму дня засвідчили, що систематично фізичними вправами почали займатися 54,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 12,0 % ліцеїстів) експериментальної групи. Нерегулярно до такого виду діяльності зверталися 38,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 18,0 % ліцеїстів). Негативну відповідь на це запитання дали 8,0 % ліцеїстів (вихідні дані – 70,0 % ліцеїстів).

У контрольній групі, як показали результати заключних зрізів, самостійно постійно займалися фізичними вправами і дотримувалося режиму дня 15,0% ліцеїстів (вихідні дані – 12,0% ліцеїстів); такі заняття мали нерегулярний характер у 21,0% ліцеїстів (вихідні дані – 18,0% ліцеїстів). Негативну відповідь дали 64,0% ліцеїстів (вихідні дані – 70,0% ліцеїстів).

Дотримання режиму дня після проведення дослідно-експериментальної роботи зафіксовано у 56,0% ліцеїстів (вихідні дані – 16,0% ліцеїстів) експериментальної групи, періодичні порушення допускали 34,0% ліцеїстів (вихідні дані – 52,0% ліцеїстів). Кількість ліцеїстів, які постійно порушували режим дня, залишилися 10,0% ліцеїстів (вихідні дані – 32,0% ліцеїстів). Щодо дотримання режиму дня, в контрольній групі 19,0% ліцеїстів зазначили постійне його дотримання (вихідні дані – 16,0% ліцеїстів), окремі порушення визнали 49,0% ліцеїстів (вихідні дані – 52,0% ліцеїстів), постійні порушення – 32,0% ліцеїстів – ця кількість не змінилася порівняно з результатами констатації.

Аналіз результатів повторного опитування засвідчив, що позитивну відповідь на запитання «Чи виконуєте Ви домашні завдання з фізичної культури?» дали 50,5% ліцеїстів експериментальної групи. За роки експериментальної роботи зменшилася кількість (до 44,5%) ліцеїстів (проти 61,0 % на початку експерименту), які виконували домашні завдання з фізичної культури не часто, 11,0% респондентів вказали (проти 17,0% на початку експерименту), що не виконують домашніх завдань із фізичної культури. Отримані дані показали, що сформована протягом періоду проведення експериментальної роботи в ліцеї система виконання домашніх завдань із фізичної культури дала позитивні результати як у рівнях ставлення ліцеїстів до виконання домашніх завдань, так і у формуванні в них готовності до військової служби в армії. У контрольній групі постійно домашні завдання з фізичної культури виконували 24,0% ліцеїстів (вихідні дані 22,0% ліцеїстів); іноді їх виконували 55,0% ліцеїстів (вихідні дані – 57,0% ліцеїстів); ніколи не виконували – 21,0% ліцеїстів (вихідні дані – 21,0% ліцеїстів).

62,0% ліцеїстів експериментальної групи зазначили, що вони «багато рухаються на заняттях із фізичного виховання», «активно готують себе до військової служби» (вихідні дані – 14,0% ліцеїстів). 21,0% ліцеїстів – 36,0% ліцеїстів обрали варіанти відповіді «активно засвоюю нові рухи і фізичні вправи», «активно готую себе до військової служби» (на констатувальному етапі експерименту перше твердження обрало 21,0 % ліцеїстів). Отже, можна твердити, що розроблені й запроваджені нами педагогічні умови моделі управління посиленою військово-фізичною підготовкою позитивно вплинули на ставлення ліцеїстів експериментальної групи до служби в армії, усвідомлення ними значущості фізичного розвитку для успішності такої діяльності. У контрольній групі результати заключних зрізів за цим напрямом не мали суттєвих відмінностей від тих, що були отримані у процесі констатації.

Суттєвих позитивних зрушень зазнала когнітивна сфера готовності ліцеїстів експериментальної групи до служби в армії. Свідченням цього були повні правильні відповіді ліцеїстів (57,0%) на запитання, які стосувалися поняття здоров'я, розуміння його значущості для повноцінного життя людини і виконання нею свого обов'язку перед Батьківщиною – служби в армії. Окреслюючи способи збереження і зміцнення здоров'я, 64,5% ліцеїстів надали перевагу заняттям фізичної культури в освітньому процесі навчального закладу (вихідні дані – 34,5% ліцеїстів), 35,5% ліцеїстів надали перевагу позакласній спортивно-фізкультурній діяльності (вихідні дані – 26,5% ліцеїстів). «Дуже позитивно» до занять фізичною культурою почали ставитися 54,5% ліцеїстів (вихідні дані –

11,6 % ліцеїстів), «позитивно» – 36,5% ліцеїстів (вихідні дані – 15,3% ліцеїстів). Байдуже ставлення було зафіксовано у 9,0% ліцеїстів (вихідні дані – 43,1% ліцеїстів). Ліцеїстів із негативним ставленням до занять фізичною культурою не було виявлено (вихідні дані – 30,0% ліцеїстів).

Серед моральних якостей, які необхідні сучасному військовослужбовцю, 53,5% ліцеїстів назвали патріотизм, бажання захищати свою Батьківщину, громадський обов'язок, відповідальність, відданість військовій справі, дисциплінованість, рішучість, толерантність; інші респонденти назвали такі якості, як витривалість, взаємопідтримка, чесність, принциповість. 55,0% ліцеїстів прагнули мати високий рівень сформованості таких якостей, цінують їх в інших людях. Отримані в контрольній групі результати за цими запитаннями не набули суттєвих змін порівняно з даними констатації.

Аналіз результатів заключних зрізів показав, що знання ліцеїстів експериментальної групи з фізичної культури після завершення формувального етапу експерименту покращилися. Так, правильні відповіді на поставлені запитання з теорії фізичної культури дали відповідно 37,0%, 40,5%, 62,5%; показники неправильних відповідей знизилися відповідно до 19,0%, 17,5%, 26,0 %; не відповіли на запитання відповідно 21,0%, 20,0%, 8,5% ліцеїстів. Отримані дані засвідчують ефективність упровадження спецкурсу «Теоретико-методичні основи посиленої військово-фізичної підготовки учнів військового ліцею», що сприяв формуванню загальноосвітньої підготовленості ліцеїстів до військової служби.

Опрацювання отриманої інформації зумовило необхідність перевірити ефективність впливу факторів на формування в ліцеїстів готовності до військової служби з позицій виховного впливу уроків фізичної культури протягом експериментального періоду. Аналіз отриманих результатів показує, що 34,5% ліцеїстів (проти 13,0% за результатами констатації) у своїх відповідях вказали на те, що вони надають перевагу теоретичним знанням із фізичної культури. Тобто рівень фізкультурної освіти й надалі необхідно підвищувати для того, щоб сформувати у більшості ліцеїстів позитивне ставлення до вивчення теоретичних основ фізичної культури під час навчання в ліцеї. 67,0% ліцеїстів зазначили, що у фізичній культурі їм найбільше подобається процес формування практичних умінь і навичок. Ці дані підтверджують результати фізіологічних аспектів фізичного виховання, які проявляються в бажанні більшості ліцеїстів підвищувати свою рухову активність.

Результати експериментальної роботи показали, що 64,0% ліцеїстів займаються фізичними вправами з відчуттям потреби у власному самов-

досконаленні, 48,0% наголосили на тому, що вони займаються з відчуттям формування постійної готовності до служби в армії, 4,0% займаються з інтересом фізичними вправами. 62,0% ліцеїстів найбільше подобаються у фізичній культурі силові вправи, 40,5% – вправи на витривалість, 34,0% – швидкісні вправи, 32,5% – вправи на гнучкість і 22,5% – вправи на вдосконалення координаційних здібностей.

Відбулися зміни і в рівнях самооцінки ліцеїстами впливу занять фізичними вправами на їхню дисциплінованість. 83,5% ліцеїстів зазначили відповідний виховний вплив регулярних занять фізичними вправами на покращення показників самодисципліни. І лише 14,0% ліцеїстів вважають такий вплив частковим, а 2,5 % – не відчувають такого впливу на свою самодисциплінованість.

Аналіз результатів експериментальної роботи також засвідчив, що більшість юнаків зрозуміла, що їм потрібно регулярно займатися фізичними вправами, насамперед, для власного фізичного самовдосконалення, навіть незалежно від того фактора, чи будуть вони служити в армії чи ні. Тому свідомо з відчуттям потреби у фізичному вдосконаленні готували себе до служби в армії на уроках фізичної культури за даними заключних зрізів 64,0% ліцеїстів.

У 47,0% респондентів уроки фізичної культури викликали підвищений інтерес, тому вони регулярно займалися фізичними вправами. У 48,0% ліцеїстів експериментальних класів (вихідні дані – 27,5% ліцеїстів) зросли показники сформованості готовності до служби у Збройних Силах України.

Цьому сприяло й те, що у військових ліцеїстів були певні схильності до виконання силових, швидкісних вправ, вправ на гнучкість, координацію та витривалість. Результати дослідження показали, що військові ліцеїсти значно змінили своє ставлення до виконання цих вправ. Якщо на початку експерименту перевагу фізичним вправам на силу віддавали 49,0% ліцеїстів, то після його завершення – 62,0%, вправам на гнучкість 25,0% (вихідні дані – 32,5%), вправам на швидкість – 28,5% (вихідні дані – 34,0%), вправам на витривалість – 40,5% (вихідні дані – 48,5%), вправам на координацію – 22,0% (вихідні дані – 29,5% респондентів).

Для визначення ефективності експериментальної методики на початку і в кінці дослідження була оцінена статистична вірогідність (достовірність) різниці у сформованості готовності до служби в армії в учнів експериментальної і контрольної груп. Для перевірки вірогідності відмінностей між рівнями сформованості в учнів експериментальної та контрольної груп готовності до служби в армії застосовували критерій Х-квадрат (χ^2), який використовують під час непараметричних (якісних) вимірювань [4, с. 288–295].

Таблиця 1

Рівні сформованості в ліцеїстів експериментальної групи готовності до служби в армії до формувального етапу експерименту та після його завершення, %

Рівні	Кількість					
	10 клас		11 клас		Разом	
	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.	До експ.	Після експ.
Високий	10,0	55,0	10,0	60,5	10,0	57,5
Вище середнього	24,5	25,0	25,0	25,5	25,5	25,5
Середній	34,5	15,5	35,0	10,5	34,5	13,0
Низький	31,0	4,5	30,0	3,5	30,0	4,0

Аналіз та узагальнення даних за всіма напрямками заключних зрізів дали змогу визначити рівні сформованості в ліцеїстів експериментальної групи готовності до служби в армії. Наочно порівняння даних констатувального експерименту та заключних зрізів подано в таблиці 1.

Як видно з таблиці 1, унаслідок проведеного нами формувального етапу експерименту та після його завершення у рівнях сформованості в учнів експериментальної групи готовності до служби в армії відбулися позитивні зрушення. Особливо це було помітно щодо високого рівня, чисельність якого в 10-х класах збільшилася на 45,0 % ліцеїстів, а в 11-х класах – на 50,5 % ліцеїстів. Ці ліцеїсти володіли ґрунтовними знаннями за всіма визначеними нами показниками, демонстрували позитивні емоційні ставлення до військової служби, фізичної культури, докладали зусиль для свого фізичного вдосконалення, виявляли необхідні особистісні якості. Більш як на половину в експериментальній групі зменшилася кількість ліцеїстів, які відповідали середньому рівню сформованості готовності до служби в армії. Позитивним вважаємо той факт, що на низькому рівні залишилася незначна кількість ліцеїстів – у 10-х класах вона становила 4,5 %, а в 11-х класах – 3,5 %. У контрольній групі, де навчально-виховний процес відбувався за традиційною методикою, подібних зрушень не спостерігалося.

Порівняння результатів констатувального та формувального етапів експерименту дало змогу простежити динаміку рівнів сформованості в учнів експериментальної і контрольної груп військового ліцею готовності до служби в армії. В експериментальній групі ця динаміка становила: для високого рівня – $57,5 - 10,0 = +47,5$; для рівня вище середнього – $25,5 - 24,5 = +1$; для середнього рівня – $13,0 - 28,0 = -15,0$; для низького рівня – $4,0 - 28,0 = -24,0$. У контрольній групі динаміка мала такий вигляд: для високого рівня – $15,0 - 10,0 = +5,0$; для рівня вище середнього – $20,0 - 25,5 = -5,5$; для середнього рівня – $35,0 - 34,5 = +0,5$; для низького рівня – $30,0 - 30,0 = 0$.

Висновки і пропозиції. Отже, розроблена та апробована нами модель управління процесом

посиленої військово-фізичної підготовки учнів у військовому ліцеї та формування їх готовності до служби в Збройних Силах України довела свої ефективність, правомірність і доцільність. Подальші наукові дослідження передбачають розроблення програмного та навчально-методичного забезпечення змісту, форм і видів управління процесом посиленої військово-фізичної підготовки учнів військового ліцею й формування їх готовності до служби в Збройних Силах України.

Список використаної літератури:

1. Дем'янишин В. Модель професійної орієнтації школярів на військову службу за контрактом у системі військово-патріотичного виховання та результати її експериментальної перевірки. *Вісник Нац. акад. Держ. прикордонної служби України. Серія : Юридичні науки*. Хмельницький, 2017. Вип. 1. С. 49–66.
2. Ільницький І., Окопний А. Актуальні напрями досліджень з удосконалення фізичного виховання в ліцеях із посиленою військово-фізичною підготовкою. *Спортивна наука України*. Львів : Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, 2017. Вип. 4 (80). С. 3–9.
3. Криворот Т. Непараметричні методи математичної статистики для оцінювання ефективності педагогічних нововведень. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / редкол. Т. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2013. Вип. 32 (85). С. 288–295.
4. Пахарев С. Ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою : витоки та специфіка організації навчання. *Збірник наукових праць Військового ін-ту Київського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка*. Київ, 2013. Вип. 43. С. 261–267.
5. Федоренко С. Особливості соціально-психологічної готовності призовників до військової служби. *Науково-практичний журнал «Наука і освіта»*. Одеса : Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Ушинського, 2016. № 2–3. С. 174–177.

Besarabchuk H. Comparative analysis of efficient use of the model of management of the process of enhanced military and physical training of uses in the modern military lyceum

The article presents the results of the comparative analysis of the effective use of the model of the management of the process of intensified military-physical preparation of students in the modern military lyceum.

Differences between the experimental and control groups of military lyceum students were determined. The comparative analysis showed positive dynamics in the experimental groups of military lyceum students according to all criteria and indicators. The content and main directions of experimental and experimental work lie in the realization of modern tasks of national education, improvement of the management of the process of intensified military-physical preparation of lyceum students and formation of their readiness for service in the Armed Forces of Ukraine.

Due to the work carried out in the experimental group of military lyceum students improved their attitude to service in the army, and increased the number of students who are turning to discuss issues related to this activity in the future.

The data, which showed that during the period of experimental work in the lyceum, the system of the implementation of home-based tasks in physical culture gave positive results both in the levels of the attitude of military lyceum students in fulfilling homework tasks and in the formation of readiness for service in the Armed Forces of Ukraine.

It was revealed that the proposed model of management of advanced military-physical training of students in the military lyceum positively influenced the attitude of experimental students to the service in the army, their awareness of the importance of physical development for the success of such activities.

The analysis of the results of the final sections showed that the knowledge of the liceum groups of the experimental group on physical culture after the completion of the molding stage of the experiment improved.

During the study, a comparison was made between the results of the recording and the formation stages of the experiment, which made it possible to trace the dynamics of the levels of formation in the experimental and control groups of the military lyceum of readiness for service in the army.

Key words: *lyceum, intensified military-physical preparation, comparative analysis, model of management, military lyceum.*